



Tweede Kamerfractie CDA

Drugs als Maatschappelijk Probleem.

Hoe beschermen we de
rechtsstaat?

INHOUD

Voorwoord Anne	3
Inleiding: De samenleving onder druk	5
Drugs: Een maatschappelijk probleem	7
Jongeren in de knel	
Aantasting van de geestelijke en lichamelijke gezondheid	
De rechtsstaat ontwricht	
Aantasting van de natuur en leefbaarheid	
Internationale reputatie	
Diepere oorzaken	12
Van gidsland naar gifland	
Paradox van gedogen	
Maatschappelijke oorzaken	15
Doorgeslagen vrijzinnigheid en de markt regeert	
Gespreide verantwoordelijkheid	
Sterke overheid	
Weerbare samenleving	
Voorstellen	19

VOORWOORD ANNE

Nederlanders zijn van oudsher trots op hun vrijheid. Wij koesteren onze grondrechten en onze manier van leven. Wat in Nederland kan en mag is bepaald niet overal in Europa of de wereld mogelijk. Lang ging dat goed en waren wij een tolerant en vredelievend land met een goed functionerende rechtsstaat. Nu kijkt die vrijheid ons in de spiegel aan. En het ziet er niet best uit. Vrijheid zonder verantwoordelijkheid leidt tot maatschappelijke ellende, zo ook bij het drugsbeleid.

Liquidaties, vergismoorden, bedreigingen, corruptie en afpersing; bruto gedrag en zwaar geweld blijven niet in de criminele onderwereld. Ook advocaten, bestuurders en journalisten zijn tegenwoordig steeds vaker doelwit van drugscriminelen. Het zijn niet alleen onschuldige volwassenen die hun beroep uitoefenen, die met de meedogenloze praktijken van drugscriminelen worden geconfronteerd. Maar zij schuwen ook niet om zelfs kwetsbare kinderen op jonge leeftijd de drugscriminaliteit in te trekken.

Een jarenlange mix van het opleggen van milde straffen, gunstige distributiemogelijkheden, sociaaleconomische kwetsbaarheid tegen de achtergrond van onze gedoogcultuur hebben de positie van Nederland in de internationale drugshandel verankerd. Drugscriminelen wanen zich hier onaantastbaar. Nederland is een van de drugspakhuizen van de wereld geworden en we betalen daar een steeds hogere prijs voor. Hoe zijn we hier nu beland?

Drugs is 'ingeburgerd' in Nederland. Dat komt door een decennialange volstrekt uit de hand gelopen gedoogcultuur. En nu is het één van de grootste maatschappelijke problemen. Het idee heerst dat gebruik, productie en handel niet met elkaar te maken hebben. En dat is niet zo. In de drugsindustrie waarin miljarden omgaan hebben gebruik en productie juist alles met elkaar te maken. Het functioneert als een keten die in Colombia begint en in Nederland eindigt of in Nederland begint en in Azië eindigt. Het is wereldwijde handel geworden met Nederland als belangrijke draaischijf. Kortom een keten. Van grondstof tot pil of gram. Van koop tot de gevolgen van het gebruik voor de gebruiker en de omgeving. En daarmee kunnen we dus niet, aan de ene kant, ons afgrijzen uiten over drugsafvaldumpingen, moorden of ondermijning en tegelijkertijd, aan de andere kant onze schouders ophalen over het gebruik van pillen of coke in onze gemeenschap. De georganiseerde misdaad is onze rechtsstaat aan het overnemen. Onze samenleving staat op het spel.

Het CDA wil de ontwikkeling van de drugsindustrie met z'n criminaliteit stoppen en onze rechtsstaat beschermen. Daarvoor bestaan geen simpele oplossingen. De hele keten zal moeten worden aangepakt, van het strafrecht, informatiedeling, tot de handhaving, het jeugdwerk, de wijken tot het maatschappelijk normeren van drugsgebruik en de verslavingszorg. De overheid,

het OM en de politie redden dit niet zonder de samenleving. Als de samenleving zich daar niet bewust van wordt blijft het een ongelijke strijd.

Het CDA bekijkt dit vraagstuk vanuit de kernwaarden van gedeelde verantwoordelijkheid en gerechtigheid, solidariteit en rentmeesterschap. Wij willen staan voor onze jongeren, onze handhavers, en al die goedwillende inwoners van onze steden en dorpen, al die gewetensvolle mensen die hun beroep uitoefenen voor wie deze golf van criminaliteit een steeds bedreigender ontwikkeling aan het worden is.

Wij zien ook dat niet alleen rechtlijnigheid helpt en ook een verbod alleen geen panacee is. Wij zullen dus ook moeten kijken naar waar de verbinding ligt in de politiek en in de samenleving. Het is belangrijker dat er zichtbare verlichting komt. Ook als wij niet 100% onze zin krijgen.

Het is volstrekt helder dat wat we nu doen niet genoeg helpt. Daarom leggen wij als CDA-Tweede Kamerfractie met deze notitie een anti-maffia visie neer. Nederland moet geen narcostaat worden. Dat zijn wij onze kinderen en kleinkinderen verplicht. Wij stellen een meervoudige aanpak voor om de oprukkende maffia te bestrijden.

Bij de totstandkoming van deze visie heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de opmerkingen en ideeën van meedenkers. Zoals verhalen uit de praktijk van verschillende burgemeesters en handhavers. Daarnaast wil ik graag Pieter Jan Dijkman, André Poortman en Arjen Siegmann van het Wetenschappelijk Instituut van het CDA bedanken voor hun inbreng. Ook dank ik Marianne Hirsch Ballin, Robert van de Graaf, Evert-Jan Slootweg, Madeleine van Toorenburg, Marnix van Rij, Caspar Koopman en Wopke Hoekstra.

INLEIDING

DE SAMENLEVING ONDER DRUK

Op vrijdagavond 26 januari 2018 is de 17-jarige Mohammed Bouchikhi als stagiair aan het werk in het buurthuis aan de Grote Wittenburgerstraat in Amsterdam. Rond tien over zeven vallen twee gemaskerde mannen met een Kalasjnikov het centrum binnen op zoek naar (wat later zou blijken) Gianni L (19 jaar). Er wordt een tiental keer geschoten door de mannen. Twee mensen, waaronder Gianni L, raken gewond. Andere aanwezige kinderen blijven wonderbaarlijk ongedeerd. Mohammed Bouchikhi, hadden die avond minder geluk. Hij werd een dodelijk slachtoffer van een 'vergismoord' en daarmee onderdeel van een drugsoorlog waar hij en vele andere jongeren niets mee te maken hebben of willen hebben. De buurt is geschokt en organiseert een stille tocht. Voorzitter van de buurtorganisatie 1018 stelt wanhopig: "Dit is onze eigen Bataclan. Wie haalt het in zijn hoofd om een buurthuis vol kinderen binnen te lopen en zomaar te beginnen met schieten. Wie háált dat in zijn hoofd. Er moet iets gebeuren in deze buurt, want de jongeren hier zijn onbeschermd. Wij moeten ze beschermen."¹

Anderhalf jaar later op 18 september 2019 stapt Derk Wiersum - advocaat van kroongetuige Nabil B - om zeven over half acht in de ochtend zijn voordeur uit om op weg te gaan naar zijn werk. Een uur eerder parkeert een witte Opel Combo in zijn straat (later zal blijken dat deze auto minimaal negen keer is gesignaleerd in de buurt van het huis van de raadsman). Een schutter stapt uit de Opel, loopt richting de auto van Wiersum en richt zijn wapen op de advocaat die net achter het stuur van zijn auto is gestapt. Het wapen hapert, de schutter loopt terug richting de vluchtauto. Derk Wiersum stapt uit en rent achter de schutter aan, maar dan klinken er wel schoten. Derk Wiersum overlijdt ter plekke in de buurt van zijn eigen voordeur. Later worden de vermoedelijke schutters opgepakt en kunnen zij gelinkt worden aan Ridouan T, de beruchte drugscrimineel. Minister van Justitie en Veiligheid Grapperhaus sprak diezelfde dag van een aanslag op de rechtsstaat.

6 juli 2021. De uitzending van RTL Boulevard is rond half acht in de avond afgelopen. Peter R. de Vries stapt na de uitzending de tv-studio aan het Leidseplein uit. Hij was te gast om te praten over de zaak rondom de doodgeschoten kapper Seif Ahmed. In de Lange Leidsedwardsstraat op weg naar de parkeergarage zit een man te wachten op een trapje. Nadat Peter R. de Vries langsloopt maakt de man naar verluid een grijpende beweging en wordt de misdaadjournalist neergeschoten. Hij wordt vier keer geraakt, onder meer in het hoofd. Peter R. de Vries is in coma en wordt in het ziekenhuis opgenomen waar hij nog negen dagen vocht voor zijn leven. Op 15 juli wordt bekend dat de

¹ <https://www.parool.nl/nieuws/bewoners-wittenburg-dit-is-onze-eigen-bataclan-b6a9809a/>

bekende voorvechter van het vrije woord is overleden. Verschillende mensen, waaronder premier Mark Rutte, spreken van een aanslag op de vrije journalistiek, die zo wezenlijk is voor onze democratie.²

Een aanslag in een buurthuis, het hart van een wijk. Een aanslag op een hoeder van de rechtsstaat. En een aanslag op een journalist. Drie ogenschijnlijk op zichzelf staande moorden in de publieke ruimte. Eén verbindend thema: georganiseerde drugscriminaliteit. Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft zichtbare gevolgen voor de maatschappij. De Nederlandse drugshandel, de drugsproductie en de daarmee gepaard gaande zware criminaliteit zijn inmiddels doorgedrongen tot het nationale en internationale bewustzijn. We maken ons zorgen of Nederland een 'narcostaat' aan het worden is. Politie, verslavingsartsen, burgemeesters en wethouders, sociologen, bestuurskundigen, sociaal werkers, reclassering etc. slaan de afgelopen jaren alarm over wat dit doet met onze gezondheid, de toekomst van onze jongeren en met de rechtsstaat.

Hoe zijn we op dit punt gekomen? Wat is er nodig voor een oplossing? Valt dit probleem nog wel op te lossen?³ Ziet de samenleving het eigenlijk wel als een probleem? Het zijn vragen waar het CDA de noodzaak voelt om een antwoord op te formuleren.

Als je naar het politieke debat kijkt lijkt het alsof er twee keuzes zijn. Doorgaan met de eenzijdige liberalisering van de drugscultuur onder het mom van 'recht op genot' of enkel inzetten op repressie en zwaarder straffen in de hoop dat we uiteindelijk alle boeven achter tralies hebben gezet. We staan op een kruispunt. Het is tijd dat we uit onze schuttersputten komen en op zoek gaan naar een drugsbeleid dat oog heeft voor de gezondheid van de gebruiker, de maatschappelijke schade van drugsgebruik en -criminaliteit (zowel nationaal als internationaal) en de ondermijnende effecten van georganiseerde drugscriminaliteit.

² <https://nos.nl/collectie/13868/artikel/2388255-rutte-noemt-neerschieten-peter-r-de-vries-aanslag-op-vrije-journalistiek>

³ Jan Tromp en Pieter Tops schrijven al vele jaren over de problemen die Nederland heeft met ondermijnende criminaliteit. In hun meest recente boek *Nederland Drugsland* vragen zij zich af of dit probleem niet te groot is geworden en of dit probleem nog wel op te lossen valt.

DRUGS: EEN MAATSCHAPPELIJK PROBLEEM

Wanneer er gesproken wordt over drugsproblematiek moet er gepoogd worden onderscheid te maken tussen problemen die veroorzaakt worden door *drugsgebruik* en problemen veroorzaakt door *drugscriminaliteit*. Onmiskenbaar is dat deze in elkaars verlengde liggen (zonder gebruik geen markt, zonder markt geen criminaliteit). Daarom ontkomen we er niet aan dat wanneer de problemen geanalyseerd worden er soms geen onderscheid gemaakt kan worden tussen gebruik en criminaliteit. Zo zijn er jongeren die gebukt gaan onder drugsverslaving en zijn er jongeren die hun toekomst op het spel zetten door te beginnen met een criminele carrière in de drugs. Net zo vaak zien we dat deze twee elementen samenkomen in dezelfde persoon. De jeugd wordt letterlijk en figuurlijk vergiftigd.

Wanneer gekeken wordt naar de maatschappelijke kosten geeft een onlangs openbaar gemaakt onderzoek van adviesbureau AEF⁴ een begin van een inzicht. Drugscriminaliteit kost de maatschappij ieder jaar tussen de €3,2 miljard en de €4,1 miljard. Het gaat daarbij om kosten voor het bestrijden van activiteiten van drugscriminelen zoals het transport van verdovende middelen, liquidaties en witwaspraktijken. Maar ook medische kosten door drugsgebruik en de indirecte kosten zoals het beperken van overlast en kosten in het sociaal domein als werkloosheidsuitkeringen vanwege de gevolgen van drugsgebruik.

JONGEREN IN DE KNEL

Een brede blik op drugsproblematiek legt bloot dat er een grote onrechtvaardigheid zit in de gevolgen van zowel drugsgebruik als drugscriminaliteit. De hoogopgeleide 'agendahedonist' laat zijn/haar drugs bezorgen door een kansarme jongere die hoopt op een betere toekomst. Deze ongelijkheid is onderdeel van een groter probleem van kansenongelijkheid in Nederland. Ook de weerbaarheid van burgers en wijken staat onder druk. We zien dat jongeren steeds jonger en sneller betrokken raken bij zware criminaliteit. Liquidaties worden uitgevoerd door 18- en 19-jarigen die geen eerdere strafblad hebben (maar vaak wel complexe sociaal-psychische problemen hebben). De politie komt filmpjes tegen van jongens van 4,5,6 jaar oud die stapels contant geld in tassen stoppen.⁵

Deze jongeren in de kwetsbare wijken zijn voor het CDA de grootste slachtoffers van de drugsproblematiek in Nederland. Juist jongeren in een kwetsbare positie, vanwege een moeilijke thuissituatie, schuldenproblematiek of verkeerde vriendengroepen, staan bloot aan de verleidingen van de drugswereld.⁶ Omdat er

⁴ Andersson Elffers Felix "Drugscriminaliteit en daaraan gerelateerde ondermijning- de kosten in beeld"

⁵ <https://magazines.openbaarministerie.nl/opportuun/2021/05/buikpijn-van-drugsjeugd>

⁶ Trimbos Instituut, Cijfers middelengebruik onder scholieren, <https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/alcohol-drugs-roken-scholieren> Bezocht 5 oktober 2021.

miljarden omgaan in de drugswereld worden ook mensen die normaal weinig met criminaliteit te maken hebben erdoor aangetrokken. Nederlandse jongeren zien cannabis als makkelijk en veilig verkrijgbaar, makkelijker en veiliger dan in andere landen.⁷ Deskundigen geven aan dat jongeren zich laten overhalen om in het criminele netwerk te werken onder andere door de maatschappelijke normalisering van drugsgebruik.⁸ Als gebruik steeds meer normaal wordt gevonden door jongeren, schuift de moraal op. De politie ziet in een stad als Amsterdam dat jongens en soms meiden, drugsdealen als reële carrièrekeuze zien. Wie eenmaal in het criminele wereldje terechtkomt, komt er moeilijk weer uit. Veel scholen geven aan helemaal niets te merken dat jongeren geronseld worden door criminelen, of pas wanneer het al te laat is.⁹

De overheid is in het afgelopen decennium weggetrokken uit de (kwetsbare) wijken. Jongeren voelen zich in de steek gelaten of weggezet alsof er toch niets van ze terecht zal komen. Landelijk is er geld gekomen voor de aanpak van criminaliteit en preventie, maar voor een integrale wijkaanpak op lokaal niveau ontbreken vaak nog de middelen. Met afnemende kansen in de legale wereld, lonkt de illegale wereld waar snel en veel geld wordt beloofd.

Drugsgeld heeft ook op andere manieren een ondermijnende werking op hoe jongeren drugscriminaliteit zien. Zo duikt drugsgeld steeds vaker op bij plaatselijke sportclubs. Een aanbod dat voor verenigingen soms moeilijk te weerstaan is. Het opent helaas de deur voor criminelen, die daarmee ook invloed kopen. Voor de jongeren bij een sportclub kan het betekenen dat zij de gulle gevers van geld gaan zien als voorbeeldfiguren, als mensen die het hart op de goede plaats hebben. Zulke indrukken spelen een rol in de stappen die jongeren soms nemen en hen op het criminele pad brengt.

AANTASTING VAN DE GEESTELIJKE EN LICHAAMELIJKE GEZONDHEID

Drugsgebruik is gif voor de gezondheid en het welzijn van mensen. THC, de werkzame stof in hasj, beïnvloedt de normale patronen in de hersenen. Het gaat dan over de hersendelen die betrekking hebben op de emotieregulatie van mensen, en op het verwerken van externe prikkels en signalen. Het gebruik van hasj vergroot de kans op psychoses op latere leeftijd¹⁰, op andere psychiatrische aandoeningen¹¹, het vermindert cognitie en motivatie¹² en leidt tot

⁷ Van Ooyen-Houben, Marianne, and Edward Kleemans. "Drug policy: the "Dutch model"." *Crime and Justice* 44.1 (2015): 165-226.

⁸ Van Ooyen-Houben, Marianne, and Edward Kleemans. "Drug policy: the "Dutch model"." *Crime and Justice* 44.1 (2015): 165-226.

⁹ Scholen bezorgd om criminelen die leerlingen ronselen - CKM (hetckm.nl)

¹⁰ Malone DT, Hill MN, Rubino T. "Adolescent cannabis use and psychosis: epidemiology and neurodevelopmental models." *Br J Pharm.* 2010;160:511-22.

¹¹ Chadwick B, Miller ML, Hurd YL. "Cannabis use during adolescent development: susceptibility to psychiatric illness." *Front Psychiatry.* 2013;4:129. Rubino T, Zamberletti E, Parolaro D. "Adolescent exposure to cannabis as a risk factor for psychiatric disorders." *J Psychopharmacol.* 2012;26:177-88.

¹² Volkow ND, Swanson JM, Evins AE, DeLisi LE, Meier MH, Gonzalez R, et al. "Effects of cannabis use on human behavior, including cognition, motivation, and psychosis: a review." *JAMA Psychiatry.* 2016;73:292-7.

aandachtsstoornissen.¹³ Ook is recentelijk nog ontdekt dat cannabisgebruik veel schadelijker is voor het hart dan gedacht.¹⁴ Cannabisrook is schadelijk voor de luchtwegen. Een groot deel van de cannabisgebruikers raakt verslaafd, en daarnaast, omdat cannabis voornamelijk samen met tabak gerookt wordt, ontstaat vaak ook een tabaksverslaving met alle negatieve gevolgen van dien. Herhaaldelijk gebruik van MDMA, de werkzame stof in XTC, heeft tal van effecten op het geheugen, slaap, en levert aandachtsproblemen op. Deze effecten zijn nog twee jaar na het stoppen van het gebruik meetbaar.¹⁵ Bij adolescenten, jongeren en jongvolwassenen, levert het gebruik van MDMA een gevoeligheid op voor een reeks van psychiatrische aandoeningen. Andere psychoactieve stoffen hebben vergelijkbare negatieve gevolgen. Onschuldig zijn ze nooit en dit is ook de reden waarom ze op de Opiumlijst staan.

Dat er langetermijneffecten zijn op de geestelijke, lichamelijke en sociale gezondheid moet te denken geven. Veel drugsgebruikers beginnen op jonge leeftijd of zijn adolescent. Dit is precies de leeftijd waarop lange-termijnconsequenties slecht worden begrepen en waarbij de verleiding van een kortetermijnoplossing of een pleziertje het grootst is. Daarmee doet de suggestie dat een joint roken 'onschuldig' is of minder gevaarlijk dan een sigaret, meer schade dan we denken. Het gaat niet om die ene joint, gerookt door een weldenkende volwassene. Het is vaak de eerste stap op een lange weg met een opeenstapeling van problemen.

DE RECHTSSTAAT ONTWRICHT

Belangrijke instituties in onze democratische rechtsstaat staan onder druk, door omkoping, intimidatie of regelrechte bedreigingen. Daarnaast blijkt het witwassen van enorme geldbedragen in ons land erg eenvoudig. Dit zorgt ervoor dat criminelen gemakkelijk invloed kunnen verwerven.

Hoe groter de winsten, hoe groter de belangen. Hoe groter de belangen, hoe groter de risico's die men bereid is te nemen. Drugsgebruik, -productie en -handel hebben een olievlekwerking als het gaat om vermindering van veiligheid in buurten.¹⁶ In Nederland zijn we wakker geschud door gruwelijke liquidaties en de moorden op advocaat Derk Wiersum en misdaadjournalist Peter R. de Vries. Misdadigers wanen zich onaantastbaar en schuwen geweld niet; ze lijken steeds meer 'bovengronds' zichtbaar te worden. Het drugsgeweld dat lang ondergronds plaatsvond, heeft haar weg naar de bovenwereld gevonden en is uitgemond in nietsontziende drugsterreur.

¹³ Ehrenreich H, Rinn T, Kunert HJ, Moeller MR, Poser W, Schilling L, et al. "Specific attentional dysfunction in adults following early start of cannabis use." *Psychopharmacology*. 1999;142:295-301.

¹⁴ <https://www.trouw.nl/binnenland/cannabis-blijkt-schadelijker-voor-het-hart-dan-gedacht-b37d9458/>

¹⁵ Montoya, A. G., Sorrentino, R., Lukas, S. E., & Price, B. H. (2002). "Long-term neuropsychiatric consequences of 'ecstasy'(MDMA): a review." *Harvard review of psychiatry*, 10(4), 212-220.

¹⁶ Pact voor de rechtsstaat: <https://www.njb.nl/media/3919/pactvdrechtsstaat.pdf>

De criminaliteit rondom drugs trekt een zware wissel op de democratische rechtsstaat. Niet alleen het Marengo-proces, maar *alle* rechtszaken zijn blijvend beïnvloed door de dreiging dat criminelen van buiten de rechtszaal terreur uitoefenen om de normale rechtsgang te dwarsbomen. De veiligheid van rechters, advocaten maar ook van politieagenten en officieren van justitie is minder vanzelfsprekend geworden. En ook deze groep wordt steeds breder. Denk aan getuigen, slachtoffers en hun familie, hulpverleners, verslaggevers of wetenschappers. Nu al hebben mensen het gevoel dat ze maar beter niet alles kunnen zeggen.

Boeren, apothekers, transportbedrijven zijn in het vizier van criminelen vanwege de locatie of de kennis die ze kunnen gebruiken. Vaak gebeurt dit ongevraagd zonder rol van het slachtoffer. Het fruitteeltbedrijf De Groot in de Bommelerwaard werd afgeperst nadat er in een container van het bedrijf cocaïne werd gevonden (en dit bij de politie werd aangegeven). Het leidde ertoe dat 300 tot 400 medewerkers van het bedrijf beveiligd moesten worden. Een onhoudbare inspanning voor politie en beveiliging als dit bij meer bedrijven moet gebeuren.

AANTASTING VAN DE NATUUR EN LEEFBAARHEID

De drugsproductie en het drugsgebruik hebben gevolgen voor de natuur en de leefbaarheid van wijken. De vaten met drugsafval in natuurgebieden, bijvoorbeeld in Brabant, zijn het trieste resultaat van illegale, maar zeer winstgevendende activiteiten in het produceren van synthetische drugs. In januari tot en met juni van dit jaar werden er 123 locaties met drugsafval gevonden. Een toename van 64% over dezelfde periode in het jaar ervoor.¹⁷ Intussen worden er minder drugslabs gevonden (die raken verder uit het zicht). Juist deze drugslabs zitten steeds vaker in woonwijken, terwijl de risico's op explosies groot zijn. Niet alleen de natuur wordt vergiftigd, ook het oppervlaktewater raakt vervuild.¹⁸ Een kleiner maar veel voorkomend probleem zijn de lachgasampullen die op straat, op parkeerplekken en in het groen worden gegooid.

De leefomgeving omvat net zo goed de drommen drugstoeristen die naar coffeshops komen. Bewoners in de grensstreken en in steden als Amsterdam kunnen nog steeds overlast ervaren van drugstoeristen en drugshandelaren, ondanks de maatregelen die de gemeentebesturen de afgelopen jaren hebben genomen in Limburg, Brabant en Zeeuws-Vlaanderen. Ook bedrijven en ondernemers kunnen last krijgen van drugscriminaliteit op verschillende manieren. Ze hebben last van concurrentie die zich financiert met zwart geld. Ze moeten kosten dragen van beveiliging en bescherming om criminelen buiten de deur te houden.

¹⁷ <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/drugs/landelijk-overzicht-synthetische-drugs-eerste-helft-2021.pdf>

¹⁸ <https://npokennis.nl/longread/7975/wat-vertelt-het-riool-ons-over-de-nederlandse-drugswereld>

INTERNATIONALE REPUTATIE

Het Nederlandse beleid heeft gevolgen voor het hele continent. Nederland is geen eiland. Het onlangs verschenen nummer van het Duitse tijdschrift *Der Spiegel* met als titel '*Käse, Koks und Killer*', confronteert ons met hoe er in het buitenland naar ons wordt gekeken. "Wie Holland durch laxe Drogenpolitik zum Mafiaparadies wurde?"¹⁹ Een succesvolle drugsaanpak in een wereld van verbindingen vraagt om een verdieping van de samenwerking op het terrein van het veiligheidsbeleid met gelijkgestemde landen²⁰, in het bijzonder Europese landen. Daar is nog veel winst te behalen.

¹⁹ Jürgen Dahlkamp, Jörg Diehl, Roman Lehberger, "Im Griff der Mafia", *Der Spiegel*, nr. 42, 16 oktober 2021, pp. 11-19.

²⁰ Ontleend aan WRR-rapport, *Veiligheid in een wereld van verbindingen*, Den Haag 2017.

DIEPERE OORZAKEN

VAN GIDSLAND NAAR GIFLAND

Vaak wordt de wijziging van de Opiumwet in 1976 gezien als het (in)formele startpunt van het gedoogbeleid. Met deze wijziging werden er twee lijsten van drugs vastgesteld (lijst I: drugs met onaanvaardbaar risico; en lijst II: drugs met een minder zwaar risico zoals cannabis). Ook werd het bezit van cannabis gedecriminaliseerd. Echter al veel eerder, in 1968, vaardigde het OM een richtlijn uit om het bezit van hasjiesj of marihuana niet langer te vervolgen.²¹ Een unicum in de wereld. De discussie in de jaren '60 spitste zich onder meer toe op de vraag of het een verantwoordelijkheid was van Volksgezondheid of het departement van Justitie. Daarmee was het ook een discussie of het vooral om preventie of om repressie moest gaan.

Het doel van de Opiumwet was lange tijd de focus op *harm reduction* van gebruikers. Daarbij is volledig uitbannen van drugsgebruik nooit het doel geweest. Echter werden bij het vormgeven en handhaven van het gedoogbeleid de neveneffecten van de 'achterdeur' hopeloos onderschat. In de decennia erna werd duidelijk dat criminelen goed geld verdienen met de verkoop van cannabis. Men stond met één been in de criminaliteit en de stap naar handel in andere verdovende middelen was klein. Vanaf de jaren '80 kwam er een lucratieve cocaïnehandel op gang in Nederland.²² Met de toenemende populariteit van XTC (tot 1988 niet verboden) ontdekte men een drug die (eindelijk) gemakkelijk in Nederland geproduceerd kon worden. Het was het begin van een XTC-productie en handel die Nederland tot de grootste exporteur van de wereld zou maken.

In de tussentijd bleef het Nederlandse drugsbeleid zich met name richten op *harm reduction* voor de gebruiker. Gedogen, preventie en liberaal beleid stonden centraal. Repressie werd met de mond beleden, maar de vraag is of dat ook van harte ging. In ieder geval leidde het niet tot wezenlijke investeringen in Justitie. Toen Nederland al de grootste amfetamine exporteur van Europa was werd er door de Paarse kabinetten bepleit dat bij de aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit er geen prioriteit gegeven hoefde te worden aan synthetische drugsproductie.²³ Internationale druk vanuit onder meer de Verenigde Staten, Frankrijk en Duitsland (die overspoelt werden met Nederlandse drugs) deed het eerste kabinet Kok in de jaren '90 besluiten om toch (meer) in te zetten op aanpak van synthetische drugs. Dat leidde uiteindelijk tot het programma 'Samenspannen tegen XTC' in 2001.

Ten tijde van de kabinetten Balkenende werd de inzet op de aanpak van drugscriminaliteit steviger. Onder meer in de vorm van een repressieve benadering van wietteelt, waarbij niet alleen telers zelf moesten worden

²¹ T. Spapens & DSP-groep, *Aanpak georganiseerde drugscriminaliteit: een terugblik op 25 jaar beleid en uitvoering*, Juni 2021, p. 31

²² T. Spapens & DSP-groep, *Aanpak georganiseerde drugscriminaliteit: een terugblik op 25 jaar beleid en uitvoering*, Juni 2021, p. 33

²³ Spapens, T. (2006). *Interactie tussen criminaliteit en opsporing*. Intersentia, Antwerpen/Oxford

aangepakt maar ook de organisatoren. In 2004 stuurde Donner de Cannabisbrief naar de Kamer. De inzet was bestuurlijke en strafrechtelijke aanpak van georganiseerde criminele groeperingen die wietteelt faciliteren. Preventie en *harm reduction* werd daarmee een mindere prioriteit.

Financiële investeringen in de aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit waren tot de tweede helft van de jaren '10 relatief bescheiden.²⁴ Ook werd duidelijk dat aanpak van drugsproblematiek steeds meer in twee verschillende werelden werd aangepakt. Enerzijds intensiveringen van aandacht en middelen op het terrein van Justitie, waar steeds vaker over een groot probleem met drugscriminaliteit wordt gesproken. Anderzijds gaf staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Van Rijn in 2015 aan dat het Nederlandse drugsbeleid vele successen kent op het gebied van de volksgezondheid. In de marge werd nog genoemd dat de normalisering van het drugsgebruik, in het bijzonder op festivals, een aandachtspunt was.

De afgelopen jaren is er sprake van een hernieuwde aandacht door anti-ondermijningswetgeving en financiële impuls in opsporing en vervolging van gedragingen strafbaar gesteld in de Opiumwet. De ontwikkelingen in de maatschappij maken dat de politiek er niet meer omheen kon: Nederland heeft een groot drugsprobleem. Sinds 2017 werd er meer dan voorheen de nadruk gelegd op drugscriminaliteit als breder maatschappelijk probleem. De opvatting dat er naast een repressieve agenda ook een preventieve aanpak nodig is won terrein en werd onderdeel van het beleid. In het afgelopen kabinet zijn er flinke stappen gezet qua middelen, samenwerking en preventieprojecten. Dat laat onverlet de grote opgave waar het kabinet nog mee te maken heeft, zo blijkt ook uit de in de begroting voor 2022 toegezegde extra gelden en bevoegdheden.

PARADOX VAN GEDOGEN

Duidelijk is dat in de afgelopen decennia een jobbeleid is gevoerd ten aanzien van soft- en harddrugs in Nederland. Daarbij werd afgewisseld tussen kabinetten die inzetten op preventie, liberalisering en *harm reduction* en kabinetten die met name een strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aanpak voorstaan. Let wel: verschillen in aanpak zijn niet eenduidig het resultaat van de invloed van de kleur van de politieke partijen in die kabinetten. De enige constante in de afgelopen decennia is de aanwezigheid van het internationaal (vrijwel) unieke gedoogbeleid. Dit is tevens de enige constante die kan verklaren waarom Nederland in veel hogere mate last heeft (gekregen) van zware georganiseerde drugscriminaliteit ten opzichte van andere Europese landen.

De Algemene Rekenkamer constateert in haar rapport uit 2005 'Handhaven en gedogen' dat handhaving in de praktijk onverenigbaar is met gedoogbeleid als

²⁴ T. Spapens & DSP-groep, *Aanpak georganiseerde drugscriminaliteit: een terugblik op 25 jaar beleid en uitvoering*, Juni 2021, p. 18

het gaat om softdrugs²⁵: “Een consequent optreden van de gehele strafrechtketen tegen bedrijfsmatige hennepcultuur lijkt moeilijk te combineren met het expliciet gedogen van detailverkoop ervan en het impliciet gedogen van de inkoop van cannabis”. Deze spanning tussen enerzijds proberen te handhaven en anderzijds ook toestaan, is inherent aan een geformaliseerd gedoogbeleid en heeft de voedingsbodem gevormd waarin ook harddrugshandel, -productie en -gebruik tot haar giftige en ondermijnende vorm van vandaag heeft kunnen uitgroeien.

In een van zijn columns kraakt Paul Scheffer harde noten over het gedoogbeleid: “Ook na de moord op Derk Wiersum lijken we nog steeds maar half te begrijpen dat een open samenleving stoelt op rechtshandhaving. Vrijheid is op den duur niet verenigbaar met gedogen. Het belastingparadijs en drugsparadijs komen voort uit dezelfde liberale illusie dat de markt niet teveel door regels mag worden bekneld”.²⁶ We betalen op dit moment een hoge prijs voor het in stand houden van deze liberale uitgangspunten.

Daar komt bij dat het gedoogbeleid ook langzaam uitgebreid is naar andere soorten drugs, terwijl dat nooit de bedoeling is geweest. De Algemene Rekenkamer constateerde al dat er een handhavingstekort bestaat en/of ontstaat in het geval dat er gedoogd wordt. Dat zit soms in de politieke wind die op dat moment waait, maar een handhavingstekort kan ook komen door capaciteitstekorten bij opsporing en handhaving. Dan is het niet weloverwogen gedogen, maar gedogen uit armoede. Al sinds geruime tijd is het staand beleid dat bij ADE vijf XTC-pillen als ‘gebruikershoeveelheid’ wordt aangemerkt omdat het voor de politie niet haalbaar is om bij elk getroffen drugsbezit tot arrestatie over te gaan. De effecten van deze stilzwijgende ontwikkeling in het gedoogbeleid was niet voorzien en is door de politiek enorm onderschat.

²⁵ Tweede Kamer der Staten-Generaal publicatienummer 30050 nr.2 (2006). *Handhaven en gedogen*; Rapport. Den Haag: Sdu Uitgevers, paragraaf 4.2.2.

²⁶ <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/10/02/onze-cultuur-van-gedogen-ondermijnt-de-vrijheid-a3975272>

MAATSCHAPPELIJKE OORZAKEN

Alhoewel het Nederlandse (gedoog)beleid van grote invloed is geweest op de huidige drugsproblematiek, liggen er ook andere, maatschappelijke oorzaken aan de huidige situatie ten grondslag. Een eerste oorzaak ligt paradoxaal genoeg in het van oorsprong veilige en vreedzame karakter van Nederland. Ons land kent relatief weinig corruptie en veel onderling vertrouwen. We beschikken over een ijzersterke infrastructuur en kennen een goed ontwikkelde financiële dienstverlening. De voordelen op het gebied van fiscaliteit en anonimiteit die Nederland biedt, zijn inherent ook zeer aantrekkelijk voor criminelen.

Daarnaast is er dus sprake van een normalisering van drugsgebruik onder meer door een gebrek aan handhaving. Deze normalisering heeft onbedoeld ook geleid tot een 'normalisering' van zware drugscriminaliteit. Nederland is aantrekkelijk voor drugscriminelen om zich te vestigen. Zolang ze geen dodelijk geweld gebruiken, is de pakkans klein en zijn de straffen laag. In zijn special over de Nederlandse drugscriminaliteit noemt *Der Spiegel* met ongeloof de lage straffen en zachte behandeling van drugssmokkelaars.²⁷ Invoer van een kilo harddrugs levert een gevangenisstraf van maximaal acht maanden op. Bij inbeslagname van zes ton cocaïne mogen de verdachten hun rechtszaak in vrijheid afwachten. Straffen die niet in verhouding staan tot de potentiële winsten en de maatschappelijke schade. De eigenaar van de manege waar de grootste cokewasserij ooit gevonden werd kreeg drie jaar cel opgelegd. Neem daarbij in ogenschouw de potentiële winst wanneer de cokewasserij een jaar lang zou draaien: 2,1 miljard euro.

De afgelopen twintig jaar zijn gemiddeld genomen de straffen zwaarder geworden in Nederland, behalve drugsstraffen. Pas in de afgelopen jaren is er sprake van een (lichte) toename in opgelegde drugsstraffen. Ook in dat opzicht is er sprake van een normalisering van drugs, waarbij onvoldoende is gekeken naar de maatschappelijke schade van drugscriminaliteit op lange termijn. Ook zijn verschillende maximumstraffen verhoogd door het kabinet. Ten aanzien van de maximumstraffen op (hard)drugs is dat echter niet gedaan.

DOORGESLAGEN VRIJZINNIGHEID EN DE MARKT REGEERT

Het moderne samenleven wordt gekenmerkt door drie elementen. De procedure gaat boven goed en kwaad, de korte termijn sensatie gaat boven duurzame waarden en het grenzeloze zelf, gaat boven de zorgzaamheid voor de ander.²⁸ Drie elementen die duidelijk ook van toepassing zijn op de wijze waarop Nederland lang heeft gekeken naar drugsgebruik en -criminaliteit. Toename in drugsgebruik is in het bijzonder zichtbaar in het uitgaansleven. Er wordt gekeken

²⁷ Jürgen Dahlkamp, Jörg Diehl, Roman Lehberger, "Im Griff der Mafia", *Der Spiegel*, nr. 42, 16 oktober 2021, pp. 11-19.

²⁸ Wetenschappelijk Instituut CDA, Van Zwol (2021) *Recht doen, gezond leven, verschil verbinden: samen verantwoordelijk zijn voor Nederland*.

naar het eigen 'recht op een *high*' zonder daarbij oog te hebben voor de maatschappelijke gevolgen. Ook de interpretatie van het gedoogbeleid komt voort uit deze wijze van samenleven: de wetgever staat het toe, dus dan zal het wel het juiste zijn. Dit vrijzinnige genotsdenken, zonder koppeling met een verantwoordelijkheid, maakt dat normalisering is ontstaan. Als gebruik steeds meer normaal wordt gevonden, verschuiven geleidelijk de morele grenzen. Het is daarmee een probleem van waarden en normen.²⁹

De keuze om drugs te gebruiken is niet alleen individueel bepaald. Het is een keuze die gemaakt wordt in een sociale en fysieke omgeving. De drie factoren van product, consument en omgeving zijn met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar. Hoe aantrekkelijker de factor product is, (niet alleen het product zelf, maar ook de gehele industrie) hoe meer er druk zal zijn op individuen en de omgeving (samenleving) om deze producten (drugs) te kopen en te gebruiken. Hoe negatiever men kijkt naar het product en de gebruiker, hoe minder groot de kans dat het product gekocht en gebruikt wordt. De interactie tussen de drie factoren bepaalt hoeveel gebruikers er zijn en hoe groot de maatschappelijke schade is.

Om dit te illustreren kan gekeken worden naar de ontwikkelingen rondom lachgas in de afgelopen jaren. Door een uitspraak van het Europees Hof in 2014 kwam lachgas, dat onder de Geneesmiddelenwet viel, onder de Warenwet te vallen. In de praktijk betekende dit dat lachgas 'legaal' werd en overal verkocht mocht worden. Lachgas (het product) werd in de jaren daarna ongekend populair, terwijl het daarvoor enkel in door kleine groepen op feesten werd gebruikt. In 2018 had 35% van de respondenten in het afgelopen jaar lachgas gebruikt, terwijl dat in 2016 maar 10% van de respondenten was, zo blijkt uit onderzoek van Trimbos.³⁰ Ook zag de politie zich genoodzaakt te waarschuwen voor een alarmerende toename van lachgasgebruik in het verkeer.³¹ Ondanks de bekende schadelijke effecten voor gebruikers en omgeving is lachgas ook nu nog niet verboden.³²

Dat brengt ons bij een ander effect van de 'achteloze kant van Nederland'³³, namelijk dat in Nederland traag gereageerd wordt op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van drugs. Zo geven we de markt de tijd om nieuwe producten te introduceren en mensen tijd om daaraan te wennen. Het duurt te lang voordat de overheid in actie komt. Zo heeft Nederland weinig haast gemaakt met het opnemen van MDMA (xtc) in de Opiumwet omdat we dachten dat het middel nauwelijks werd gebruikt.³⁴ Maar als een bepaald middel eenmaal geaccepteerd

²⁹ Pieter Tops en Jan Tromp, "Ondermijnende criminaliteit als moreel vraagstuk", in: *Christen Democratische Verkenningen*, Winter 2019, p. 74.

³⁰ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

³¹ Tientallen gevallen in 2016 tegenover bijna 1000 incidenten in de eerste zes maanden van 2019: <https://www.politie.nl/nieuws/2019/augustus/9/00-steeds-meer-incidenten-met-lachgas-in-het-verkeer.html>

³² Er is nu toegezegd dat lachgas in 2022 op Lijst II van de Opiumwet komt te staan en daarmee verboden wordt.

³³ Uitspraak van Jan Tromp en Pieter Tops in hun boek '*Nederland Drugsland*'.

³⁴ De Middelmeer et al, p. 34.

is geraakt, is de schade al aangericht. Het uitblijven van keuzes beperken daarmee onbedoeld ook opties voor de toekomst.³⁵

In het christendemocratische denken over politiek staat het goede samenleven centraal. Maar dat betekent niet dat de overheid alles aan de samenleving overlaat. Voorop staat de bescherming van de rechtsstaat. De overheid is onderdeel van de samenleving en heeft een eigenstandige rol met duidelijk gedefinieerde taken. Sommige daarvan worden geformuleerd in de sociale grondrechten, die een inspanningsverplichting van de overheid veronderstellen. Daarbij horen de bescherming van de leefomgeving, inzet voor de volksgezondheid en garantie van de veiligheid van de burger.

Vanuit een neoliberal idee is er een bedrijfsmatige manier van denken op het overheidsapparaat toegepast waarbij wezenlijke vragen over de verhouding tussen overheid en samenleving en overheid en democratische rechtsorde ondergesneeuwd raakten. Bezuinigingen hebben geleid tot een uitgekleeft opsporingsapparaat, verdwijnen van sociale voorzieningen in wijken en een groter beroep op de zelfredzaamheid van de burger.

STERKE OVERHEID

De afgelopen decennia heeft de drugsindustrie onder de radar, en nu steeds vaker erboven, kunnen bouwen aan een enorme machtspositie. Terwijl er bewust of onbewust werd weggekeken. Er is zo verschrikkelijk veel geld verdiend en geld koopt invloed, trekt kwetsbare jongeren aan en voedt zo het ondermijnende effect van het vermengen van boven- en onderwereld. Verkrijgen criminelen hun macht niet met geld of staat hun macht op het spel dan wordt intimidatie en terreur ingezet. Ondermijning wortelt zich lokaal in wijken en buurten maar vertakt zich mondiaal. Het lokale gezag zien wij dan ook al als cruciale partner in de bestrijding.

Het effect van de drugsmafia is daarom al lang niet meer terug te voeren op de handel in drugs alleen. Door hun enorme financiële positie is de Nederlandse Drugs-Mafia veel breder verankerd in onze samenleving. Criminelen hebben de middelen om zich fiscaal en juridisch in te dekken en laten zich niet remmen door de beperkingen van de wet, zoals de opsporingsdiensten wel moeten. De strijd van de overheid tegen de drugs-mafia wordt daardoor steeds ongelijker. Wat moet er na het vele geweld nog gebeuren om te zeggen, genoeg is genoeg. Het wordt tijd dat we de overheid en de samenleving weer middelen in handen geven om de regie terug te pakken.

De opsporing, het Openbare Ministerie en de Rechtspraak moeten een sterkere positie krijgen om de drugsbazen de baas zijn. Het CDA wil keiharde anti-maffiawetgeving naar Italiaans voorbeeld, om onze rechtsstaat uit de greep van de drugsmafia te halen. Er is een streng regime nodig om criminelen

³⁵ van Ooyen-Houben, Marianne, and Edward Kleemans. "Drug policy: the "Dutch model"." *Crime and Justice* 44.1 (2015): 165-226.

makkelijker te vervolgen, harder te straffen en sneller hun verdienmodel te verstoren en vermogen af te pakken. Ook is het nodig om de ingezette weg van betere samenwerking nieuwe impulsen te geven. Een structurele aanpak is nodig waarbij de goede krachten zich beter gaan verenigen, waarbij informatiedeling een noodzaak is. Hiervoor moet er dringend wetgeving komen die gegevensdeling mogelijk maakt, uiteraard voorzien van waarborgen. Door rechtsgebied- en departement-overstijgend te werken. En door in de publieke-private domeinen meer samen te werken. Willen we de democratische rechtsstaat beter beschermen dan mogen we geen middel ongebruikt laten om dit doel te bereiken.

WEERBARE SAMENLEVING

Effectiviteit in het bestrijden van drugsproblematiek is niet hetzelfde als het oppakken van criminelen. Ook de samenleving moet weerbaarder worden (gemaakt). We moeten de koppeling tussen enerzijds volksgezondheidsbeleid en anderzijds justitiebeleid opnieuw aanbrengen. Er moet meer inzet komen op preventie, gericht op terugdringen van gebruik en aanpakken van verslavingsproblematiek. Het gaat ook om versterken van de (sociale) weerbaarheid van mensen onderaan de samenleving.

De overheid kan het echter niet alleen. Een verandering in denken en het versterken van maatschappelijke betrokkenheid is nodig. Toen Palermo geteisterd werd door een allesoverheersende maffia stond de overheid lange tijd machteloos. Een kentering kwam op gang toen de maffia haar hand overspeelde met (onder meer) de liquidaties van twee onderzoeksrechters. De sleutel tot het succes in de aanpak van de Siciliaanse maffia was niet (alleen) een pakket aan beleidsmaatregelen, maar de gemeenschap die eensgezind zich tegen de maffia keerden. Eenzelfde kentering in denken is nodig in Nederland ten aanzien van de drugscriminaliteit. Want een criminele toekomst, is een giftige toekomst. Deze notitie is een moreel appèl. Naïviteit rond drugs kunnen we ons niet meer veroorloven.

VOORSTELLEN

1. PREVENTIE

- Een drugsvrije generatie begint aan de keukentafel. Daarom willen we **voorlichting samen met verslavingszorg** ook richten op ouders, zodat ze handvatten hebben om jongeren beter te beschermen.
- We willen dat **zorgprofessionals beter opgeleid** worden in het signaleren van drugsgebruik, de schadelijkheid hiervan en mogelijke interventies die ze kunnen uitvoeren.
- Om ronselen van jongeren in de drugscriminaliteit tegen te gaan willen we een brede aanpak en een **nieuw sociaal offensief** met rolmodellen, vangnetconstructies, een meldingstructuur en ondermijningslessen vanuit scholen, gemeenten en wijkagenten. Met inzet op meerjarige projecten in wijken waar kansenongelijkheid en criminaliteit hoog is. We willen **uitstapprogramma's** voor jongeren die in de criminaliteit zijn beland.
- Met een **teruggeeffonds** geven we afgepakt crimineel geld, huizen en voertuigen terug aan wijken die gebukt gaan onder criminaliteit. We leggen dit neer bij een onafhankelijke commissie die de afgepakte gelden en spullen laat beheren en toewijst aan plekken die het nodig hebben.

2. STRAFRECHT/STRAFVORDERING

- We willen het **wetboek van Strafvordering moderniseren**. Een belangrijk criterium voor deze modernisering dient te zijn dat georganiseerde misdaad effectiever kan worden aangepakt. We maken geld vrij om het wetboek te kunnen implementeren.
- We willen een nieuw pakket aan wetgeving en maatregelen gebaseerd op de **Italiaanse maffia-aanpak**. Harde, sluitende wetgeving, die stevige opsporingsbevoegdheden verbindt met zwaardere straffen en met veel verdergaande mogelijkheden om elke verdiende cent af te pakken:
 - Introductie van een nieuw artikel 140b Wetboek van Strafrecht, gelijk het artikel 416bis Codice Penale. Daarmee willen we ook koppelingen leggen tussen dit artikel en andere maatregelen gericht op preventie, gevangenisregime en ontneming;
 - Drugsbazen moet het onmogelijk gemaakt worden om hun imperium voort te zetten in de gevangenis. Wij willen voor de zwaarste (drugs)criminelen een gevangenisregime naar Italiaans model. Eenzame opsluiting en lange gevangenisstraffen zijn nodig om macht en invloed te breken;
 - Wetgeving zodat vermogen of zaken snel ontnomen kunnen worden, zonder dat veroordeling nodig is, moet versneld worden ingevoerd. Een link aan crimineel handelen is dan ook voldoende;

- Ook willen we de mogelijkheid dat zaken die in beslag zijn genomen tijdens een proces geëxecuteerd kunnen worden, waarna pas na onherroepelijke vonnis over het geld kan worden beschikt.
- Het Nederlandse financiële systeem heeft een spilfunctie in het witwassen van drugsgeld. We willen leidinggevenden van (grote) bedrijven die witwassen faciliteren makkelijker kunnen vervolgen door **zorgplichten te introduceren** die specifiek toezien op het tegengaan van witwassen.
- We willen de mogelijkheid introduceren om **strafrechtelijke curators** aan te stellen om verstopt vermogen in het buitenland terug te kunnen halen naar Nederland.

3. OPIUMWET

- Gedogen van harddrugs zoals xtc moet stoppen. Harddrugs zijn verboden, dat wordt gehandhaafd. We willen **'gebruikershoeveelheden' afschaffen**. Zonder handhaving geen duidelijke norm. Eerste keer gepakt worden met harddrugs levert een boete op, een tweede keer betekent een taakstraf.
- We willen **maximale straffen verhogen** voor de productie van, handel in én bezit van harddrugs en breng het in lijn met de maatschappelijke schade die drugs en drugshandel aanricht. Hierbij moet oog zijn voor de hoogte van opgelegde straffen in de landen om ons heen.
- Een omgeving heeft ook invloed op de hoogte van de drempel om over te gaan op gebruik. We willen de **locaties waar coffeeshops gevestigd** mogen zijn, herzien. Coffeeshops horen geen normaal onderdeel van het straatbeeld te zijn: verplaats ze naar bedrijventerreinen.

4. SIGNALERING, OPSPORING EN BERECHTING

- We willen verder inzetten op **extra investeren in de opsporing en handhaving**. De gehele keten, in lijn met de Pact voor de Rechtsstaat, moet daarbij een extra financiële impuls krijgen. Afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd, maar er is nog meer nodig.
- Georganiseerde misdaad pak je aan met een georganiseerde overheid. Wij willen dat het **delen en verwerken van gegevens** in het kader van opsporen van (georganiseerde) criminaliteit sterk verbeterd wordt. Hiervoor is dringend (nieuwe) wetgeving nodig om gegevensdeling mogelijk te maken. Het gaat dan om uitwisseling van gegevens die internationaal, nationaal, regionaal en lokaal nodig zijn om grip te krijgen op criminaliteit en voor het verstoren ervan. Controle en waarborgen zijn vooraf ingeregeld.
- **Het multidisciplinair Interventieteam (MIT)** moet gaan fungeren als spil van het netwerk van (opsporings)diensten en andere organisaties met een rol in de aanpak van zware georganiseerde drugscriminaliteit. Door de opsporingsdienstendatakoppeling en -analyse kan het MIT, criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn of misbruik maken van legale structuren en de legale economie blootleggen.

Daarnaast kunnen ze bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn of misbruik maken van legale structuren en de legale economie duurzaam verstoren. De analyses van het MIT dienen bovendien de verschillende (opsporings)diensten en organisaties in staat te stellen effectiever de eigen bevoegdheden en middelen in te zetten.

- We willen **meer speciale rechtbanken**. Voor grote ondermijningsrechtzaken komt er een Ondermijningskamer. Om vervoer tot een minimum te beperken plaatsen we rechtbanken in de extra beveiligde gevangenissen.

5. RIJKSOVERHEID EN LOKALE OVERHEDEN

- Een **interdepartementaal team** is wat ons betreft nodig om een beleidsmatige lange termijn aanpak uit te zetten om het veelkoppige drugsprobleem aan te pakken vanuit verschillende invalshoeken. Denk bijvoorbeeld aan afspraken vanuit de domeinen Infrastructuur en Buitenlandse Zaken als het gaat over handelslijnen met Colombia.
- Gemeenten moeten nu met hun juristen opboksen tegen advocaten die met veel drugsgeld worden ingehuurd. Wij willen dat er landelijk een zeer **gespecialiseerd juridisch loket** beschikbaar is voor gemeenten.
- We hebben oog voor het waterbedeffect: in landelijke gebieden vinden nu veel drugsdumpingen plaats en criminelen hebben belang om onder de radar hun lab te runnen. We willen het **Project Stuwdam uitrollen** in alle provincies.³⁶
- We stimuleren gemeenten om **drugspreventieplannen onderdeel te maken van de vergunningverlening** voor festivals. De vergunning kan worden geweigerd of ingetrokken wanneer de plannen niet op orde zijn of niet worden nageleefd.

6. BEVEILIGING

- Mensen die zich willen uitspreken tegen drugscriminelen en/of getuige zijn van crimineel handelen moeten we beschermen. We willen daarom het stelsel **Bewaken en Beveiligen** versterken door middel van extra investeringen.
- We willen **investeren in douane** en de begeleiding van medewerkers in de havens: zij zijn de mensen die een sleutelpositie innemen in de veiligheid van Nederland.

³⁶ <https://www.politie.nl/nieuws/2021/april/10/02-project-stuwdam-steun-in-rug-van-ondernemers-bij-verzet-tegen-criminelen.html>

7. MAATSCHAPPELIJKE VERANDERING

- We zetten in op **grootschalige voorlichtingscampagnes** over de schadelijke effecten van drugs op jongeren, op de geestelijke, lichamelijke en sociaal-maatschappelijke gezondheid, veiligheid, economie, leefomgeving en de natuur. Het doel: de trend van normalisatie keren en bewustwording vergroten.
- Nederland heeft een negatief imago als 'narcostaat'. Dat gaan we te lijf door een **Europese conferentie** over de aanpak van drugsgebruik en drugscriminaliteit te organiseren. De problematiek rondom drugs is mondiaal en vraagt om internationale oplossingen. Nederland moet hierin voorop lopen.